

KAŽIPOT

mesečnik slovenske skupnosti

številka

10

januar,

2006.

letnik II

ISSN 1845-5034

Bazovica, ti predragi si naš dom,
roke slovenske pridne so te dale,
spomin na tebe vedno nosil bom,
ponos kvarnerske lepe si obale.

Slavko Arbitar; «Bazovica»

Slovenski oddelek
na Reki 1950...

... in danes

2005 12 17

KAŽIPOT

Mesečnik slovenske skupnosti
na Reki in v PGŽ

Ureja uredniški odbor:

Milan Grlica, Marjana Mirković, Darko Mohar,
Vitomir Vitaz
Podpinjol 43, 51000 Reka, Hrvaška
tel.: 324 321, 215 406, faks: 334- 977

Odgovorna urednica: Marjana Mirković
(priprava, prevodi in oprema besedil)
tel.: 091 593 6086
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr

Lektorica

Darka Tepina Podgoršek

Izdajatelj:

Slovenski dom KPD Bazovica,
bazovica@bazovica.hr
Svet slovenske narodne manjšine Reke
Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
vijece-slo.pgz@ri.t-com.hr

ISSN 1845-503

Oblikovanje

Branko Lenić

Tisk: Tiskara «Sušak»

Prelom in tehnično urejanje:

Ri-TaCom, Reka

Mesečnik finančno podpirajo:

Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu
Mesto Reka
Primorsko-goranska županija

Naklada: 500 izvodov

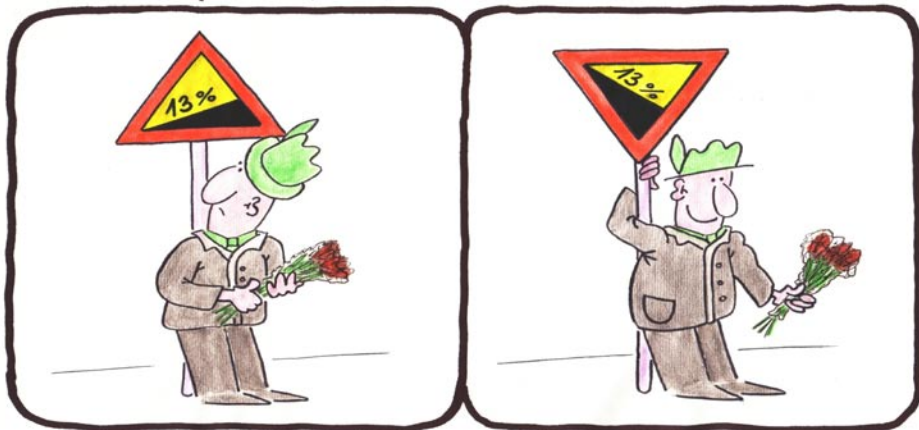
Naslovnica:

Slovenska šola na Reki 1955 in danes

Karikatura:

Bojan Grlica

EGON / VSE ZA PRVI VTIS

SLOVENSKI DOM KPD «BAZOVICA»

tajništvo, knjižnica in klubski prostori

torek in četrtek :

10.00 – 12.00 in 18.00 – 20.00

tel.: 215 406, fax: 334 977

el. pošta: slovenski-dom-@ri.htnet.hr

tel.: + 385 51 324 321, 215 406

MePZ – vaje ponedeljek:

18.00 – 21.00

Dramska skupina - sredi, po dogovoru

Folklorno-plesna skupina

torek in četrtek: 19.00 – 21.00

Dop. pouk slovenskega jezika in kulture

ponedeljek, torek in sredi:

18.00 – 21.00

Planinska skupina - torek:

20.00 – 21.30

Svet slovenske narodne manjšine Reke

četrtek: 10.00 – 12.00

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ

sredi: 10.00 – 12.00

vijece-slo.pgz@ri.t-com.hr

Gostinska ponudba:

Buffet Saratea, tel.: 331 079

**Kažipot januar 2006, št. 10,
letnik II**

Kazalo:

3.... Pisma

7.... Dogodki december

25... Liburnijska priloga

26... Napovednik

29... Aktualno

Slovensko društvo na Reki že 1939.?

Ob nedavnem gostovanju je dramska skupina Kulturno-umetniškega društva iz Stoperc društvu Bazovica na ogled posodila album starih fotografij, med katerimi je tudi zanimivo povabilo na silvestrski večer leta 1939: kot organizator je namreč navedeno Prosvetno in humanitarno društvo Simon Gregorčič s Sušaka, kar priča o organiziranem slovenskem delovanju že v takratnem času.

M.M.

PISMA

Uredništvo Kažipot se v imenu društva Bazovica in obeh svetov slovenske narodne manjšine zahvaljuje za prejete čestitke in pošiljateljem želi vse dobro v letu 2006.

Pismo Cicibanom

Dragi Cicibani, dragi starši in stari starši!

Že tretjič sem vas čakala v upanju, da se bomo s pesmicami Kajetana Koviča in Otona Župančiča zabavali in učili. Dragi Cicibani, vem da vi sploh niste krivi, da sem jaz brezupno čakala in čakala in čakala – bilo je namreč trikrat... Sigurna sem, da vas vaša mamica in očka, ali babica in dedek niso obvestili o bralnih uricah za najmlajše člane. Prosim vas, da jim poveste naslednje: bralne urice bodo znova 14. januarja 2006. ob 11. uri v učilnici KPD Bazovica. Naj vas lepo pripeljejo in čakalno dobo približno ene ure porabijo samo za sebe. Jaz bom skrbela za vas. Pridite, brali bomo pravljice in se učili lepih pesmic, mogoče tudi zapojemo.

Naslednje bralne urice bodo vsak mesec – drugo soboto, ob 11 uri ali pogosteje če bo to vaša želja.

Rada vas ima teta Jasna

Avzug Zupan, eden izmed ustanoviteljev slovenskega kulturnega društva Triglav v Splitu je urednici poslal naslednje pismo:

Lepo pozdravljena!

Najlepša hvala za redno pošiljanje glasila Kažipot. V racionalnem formatu so bralcu lepo razložno oblikovane in predstavljene številne dejavnosti slovenske skupnosti na vašem področju. Enostavnost, preglednost aktivnosti in na splošno vsebina dana je izredno sprejemljivo. Čestitam! Vaše bogate izkušnje, ki jih nosi KPD Bazovica v svojih 60 letih delovanja so brez vsake rezerve od velikega pomena tudi za nas v Splitu «Slovence po svetu». Posebno poudarjam in pozdravljam vašo usmeritev in potrebo uvajanja novejših tem iz življenja celotne slovenske skupnosti na Hrvaškem v širšem pomenu. Sedanje prilike z izvoljenimi sveti na lokalni in regionalni ravni odpirajo prostor in narekujejo tesnejšo in tudi smiselno povezavo vseh Slovencev tudi zato, ker nas je ostalo le 13.173. Vaš mesečnik Kažipot je v tem primeru pomemben prispevek krepitvi slovenske skupnosti na Hrvaškem.

Lep pozdrav vsem, Zupan Avgust

Objavljamo pismo, ki ga je novi državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu, Zorko Pelikan, ob prevzemu novega delovnega mesta 1. decembra poslal organizacijam in društvom:

Spoštovani rojaki v zamejstvu in po svetu, dragi prijatelji zunaj meja Republike Slovenije, naj gre ob začetku mojega mandata kot državni sekretar in vodja Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu moja prva misel k Vam, dragi prijatelji, ki živite v zamejstvu in po vsem svetu in dan za dnem na različne načine tkete in utrjujete vezi s Slovenijo. Dovolite, da Vas najpristrčneje pozdravim in hkrati izrazim željo po kar najboljšem sodelovanju z Vami vsemi. Danes niso pomembni razlogi ali okoliščine, zaradi katerih ste se znašli zunaj političnih meja matične domovine, niti ni pomembno, kako močno ste se čutili pove-

vezane s Slovenijo. Bistveno je to, da se med Vami in nami vzpostavi in poglobi odnos medsebojnega zaupanja in sodelovanja. Mi iz Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu smo tukaj zato, da Vam bomo pomagali krepiti stike s Slovenijo, da Vam bomo stali ob strani v Vaših prizadevanjih za Vaš boljši status, za boljšo vlogo v družbi, v kateri živite. Za nas ste pomemben in nezamenljiv del slovenskega naroda. Četudi živite zunaj meja naše države, želimo, da bi s svojim znanjem, izkušnjami in zrelostjo čim bolj enakovredno sooblikovali slovenski narod in širšo skupnost. Prav tako smo veseli Vašega razvoja in uspehov v družbi, v kateri delujete in ustvarjate. Republika Slovenija se je z vstopom v EU in NATO ter s skorajšnjim prevzemom evra in odpravo mejne kontrole s preostalimi članicami Evropske unije enakovredno vključila v družbo demokratičnih držav in tako uspešno končuje svoje desetletje in pol dolgo obdobje tranzicije. Dosedanje dobre izkušnje sodelovanja med Slovenijo in Slovenci v zamejstvu in po svetu želimo seveda ohraniti, hkrati pa želimo skupaj z Vami iskati in graditi nove, današnjemu času in znanju primerne oblike delovanja. Vlada predsednika Janeza Janše je z imenovanjem državnega sekretarja in oblikovanjem posebnega Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu potrdila svojo naklonjenost in pozornost do Vas, drage rojakinje in rojaki zunaj RS. Tudi priprava posebnega zakona, ki je prav zdaj v parlamentarni proceduri in s katerim želi Slovenija uzakoniti svojo tudi v ustavi zapisano skrb za Slovence po svetu, je temeljnega pomena za pravilno reševanje vseh odprtih vprašanj. Skratka, kar nekaj razlogov imamo, da se lahko upravičeno veselimo novih možnosti za sodelovanje in medsebojno bogatenje. Tudi če ne bo šlo vse zmeraj gladko, lahko z dobro voljo in s pripravljenostjo do dialoga zaobidemo marsikatero oviro.

Ko se na tem mestu iskreno zahvaljujem svojemu predhodniku za ves njegov trud in delo, naj Vam ob koncu izrazim svoje resnično veselje, da bom lahko skupaj s svojimi sodelavci delal z Vami, in naj potrdim svojo največjo pripravljenost, da bomo lahko skupaj naredili nov korak v pravo smer.

Priložnosti za slednje bo vsekakor na pretek; ob tem prilagamo izjavo za javnost, ki jo je na redni seji 20. decembra v Ljubljani sprejel Izvršni odbor Združenja Slovenske izseljenske matice SIM glede ukinitve osrednje revije za Slovence v svetu Slovenija.svet:

Zgodilo se je nepredstavljivo. Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu se je odločil, da ukine osrednjo revijo za Slovence po svetu Slovenija.svet, ki jo je izdajalo Združenje Slovenska izseljenska matica. To je storil načrtno, grobo in nepreklicno, predvsem pa brez vsakršnih tehtnih razlogov. Odločitev o ukinitvi osrednje revije za Slovence v svetu, ki jo je sprejel nekdanji državni sekretar Franc Pukšič le dan pred svojim odstopom, je v nasprotju s temeljnim poslanstvom Urada, ki naj bi podpiral celotno paleto različnih dejavnikov in dejavnosti na področju stikov s Slovenci po svetu. Odločitev pa je v nasprotju tudi z elementarno politično higieno, ki državnim funkcionarjem v odstopu odsvetuje sprejemanje dolgoročnih odločitev, katerih posledice neizogibno obremenjujejo njihovega naslednika. Revija Slovenija.svet je

bila eden ključnih kulturnih povezav matice z rojaki, prek nje pa je slovenska država izpolnjevala eno svojih temeljnih obveznosti do rojakov v svetu, ki izhajajo tako iz 5. člena Ustave kot iz 31. člena novega zakonskega predloga o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja, ki je prav zdaj v parlamentarni obravnavi. Skrb za vse Slovence v svetu brez razlik pa je bila tudi ena pomembnih točk koalicijske pogodbe sedanje slovenske vlade. Zato bi bilo nevarno in podcenjujoče domnevati, da sta odločitvi nekdanjega državnega sekretarja Franca Pukšiča botrovali zgolj njegova pregovorna zamerljivost in osebna maščevalnost. Ukinitve edine revije, ki še vzdržuje stik s Slovenci predvsem v čezmorskih državah, namreč navaja na veliko bolj dramatičen sklep – da slovenska država ne želi več ohranjati stikov s tistimi Slovenci v svetu, ki so bili v preteklosti navezani na Slovensko izseljensko matico. Kot da bi bili po neki sprevrženi logiki »okuženi« s klicami nekdanjega režima, pa čeprav so pred njim bežali. Ko smo pred poldrugim letom skupaj z Uradom za Slovence

v zamejstvu in po svetu na pogorišču Rodne grude (izdajala SIM) in Naše Slovenije (izdajal Naslov, d.o.o.) ustanavljali novo revijo, smo to počeli iz vsaj treh razlogov. Prvi je bil finančni – za dve reviji v proračunu ni bilo več denarja. Drugi razlog je bil vsebinski – nova revija je morala odpreti vrata za vse Slovence v svetu, ne glede na njihovo politično ali ideološko opredelitev. Zato je bilo treba nujno prerezati popkovino, ki nas je vezala s preteklostjo. Tretji razlog pa je bil institucionalne narave – v upravljalvske organe nove revije je bilo treba že takoj na začetku vključiti predstavniške vseh zainteresiranih javnosti, poleg Slovenske izseljenske matice torej tudi Svetovni slovenski kongres in Slovenijo v svetu, in poiskati skupni jezik. Vendar poskusi zблиževanja vseh treh vej civilne družbe žal niso obrodili sadov. Vsaka njen del je ostal trdno vkopan za svojimi okopi in tako simbolno legitimiral vsakršno prihodnjo politično odločitev glede usode revije, tudi njeno morebitno ukinitve. Iz tega zornega kota je razumljiva, ne pa tudi upravičena odločitev takratnega državnega sekretarja Franca Pukšiča, da zavrne vsak dialog z bralci osrednje revije Slovenija.svet, pa tudi sodelovanje v svetu revije, ne glede na določbe iz koncesijske pogodbe za izdajanje revije. Njegovo sporočilo je bilo več kot jasno: Slovenci, ki berejo revijo Slovenija.svet, niso vredni pozornosti matične države! Bolj samouničevalski odnos do lastne diaspore verjetno sploh ni mogoč. Kljub nerazumevanju politike in pritiskom različnih parcialnih interesov si je Slovenska izseljenska matica pri izdajanju revije zadala visoke profesionalne in kakovostne standarde v prepričanju, da si naši ljudje v svetu zaslužijo le najboljše. V samo poldrugem letu pa je tudi dokazala, da to zna in zmore, predvsem pa, da je s predvidenim proračunskim denarjem mogoče izdajati revijo na najvišji kakovostni ravni. Ker smo prepričani, da je bila z odločitvijo nekdanjega državnega sekretarja Franca Pukšiča storjena nepopravljiva škoda na področju revialnega založništva za Slovence po svetu, je izvršni odbor sprejel sklep, da sproži upravni spor, s katerim bo izpodbijal odločitev Urada, da se koncesija za izdajanje osrednje revije za Slovence v svetu dodeli založbi Otroci d.o.o. Pri SIM namreč ocenjujemo, da je bila koncesija dodeljena v nasprotju z razpisnimi zahtevami in torej protizakonito in da je odločitev nekdanjega državnega sekretarja Franca Pukšiča v nasprotju z veljavno zakonodajo. S svojo odločitvijo je namreč prekršil celo vrsto razpisnih pogojev, od glavnega, ki od novega koncesionarja zahteva reference in izkušnje na področju dela s Slovenci po svetu, do profesionalnega uredništva, mreže zunanjih sodelavcev in dopisnikov iz tujine, distribucijske mreže in druge pogoje. Izvršni odbor SIM zato poziva novega državnega sekretarja za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorka Pelikana, da znova pretehta odločitve svojega predhodnika in vsaj nekoliko omili škodo, ki se sicer neizogibno napoveduje.

Spletna stran novega izbranega izdajatelja Otroci d.o.o. pa je na naslovu: www.otroci.si

3. december

**Kulturni dom Dolsko, RS:
srečanje pevskih zborov 2005
MePZ KPD Bazovica, zborovodja
Franjo Bravdica**

Pevski zbor je sodeloval tudi na letošnjem srečanju, ki je potekalo v počastitev skladatelja Jurija Fleišmana.

JURIJ FLEIŠMAN
(18. aprila 1818 - 23. maja 1874)

Vtise je zbrala Boža Grlica:

Tudi letos smo se z veseljem odzvali povabilu na srečanje pevskih zborov, tokrat posvečeno spominu na Jurija Fleišmana, ustvarjalca, ki je veliko prispeval k razvoju zborovskega petja. Letos je minilo 131 let od njegove smrti. Jurij Fleišman se je rodil v Baričevem v občini Dol. Njegove skladbe črpajo navdih v ljudskem izročilu, spevne so in privlačne za uho, in zato pri pevcih in poslušalcih zelo priljubljene. Fleišman je deloval tudi kot zborovodja. Naš zbor poje več njegovih pesmi: Triglav, V Gorenjsko oziram se skalnato stran in Prešernovo Pod

oknom luna sije. Dolsko nam je priraslo k srcu, ne samo zaradi naravnih lepot, gostoljubnih domačinov in rojstva svetovno znanih osebnosti, ki jih v nadaljevanju opisuje naš pevec Slavko Arbiter, temveč tudi zato, ker so Laze, ki tudi spadajo pod občino Dol, njegov rojstni kraj. Slavko Arbiter je naš priljubljeni pevec in pesnik prelepih pesmi, ki smo jih z veseljem uvrstili v program naših prireditev, dve od njih pa tudi prepevamo: pesem Bazovica, posvečeno našemu društvu, njen stih je tudi na naslovnici Kažipota, in pesem Zdomec, ki izraža hrepenenje po rojstnem kraju. Obe je uglasbil naš rojak, pokojni Josip Kaplan. Kljub slabemu vremenu – dež in megla sta nas spremljala vso pot – smo bili dobre volje. Po nekaj zapletih po Ljubljani smo se z nekoliko zamude srečno pripeljali v Dolsko. Tam nas je, kot navadno, dočakal znani in med nami cenjeni France Gorišek, vsestransko uspešen in prizadeven kulturnik, topel sprejem pa smo doživeli tudi od drugih domačinov. V Vegovem hramu so nas tudi obilno pogostili, manjkalo ni ne hrane ne pijače. Na odru kulturnega doma smo zatem imeli tehnično vajo, naš maestro Franjo Bravdica pa je v garderobi predvidel tudi kratko pevsko vajo. Toda garderoba zanj ni bila primerna, prostora je bilo komaj za preoblačenje, poleg tega so nas od dvorane delila samo vrata za balkon, nastop pa je že potekal. Malo smo negodovali, toda ker vaje ni bilo, smo lahko poslušali koncert. Vrstili so se zbori, donele so pesmi: umetniške, ljudske ... Slovenski narod ljubi petje, če v njem sodeluje ali pa ga samo poslušaja. Zaradi vaj imamo sami redkokdaj

priložnost poslušati druge zборе, pa smo tokrat res uživali. Poslušali smo bolj ali manj znane pesmi; nekatere pojemo tudi mi. Koncert ni bil tekmovalne narave, a globoko v sebi smo svoje petje le primerjali z drugimi. S poslušanjem se učimo in skušamo biti boljši. V spomin se mi je najbolj vtisnilo petje ženskega pevskega zbora Petrol iz Ljubljane, saj so bile pevke mlada dekleta. Mi smo bili na vrsti zadnji. Čeprav smo bili brez načrtovane kratke vaje ter kljub napetosti in negodovanju, pa tudi ravno rosno mladi nismo več, smo pod vodstvom našega temperamentnega pevovodje Franja Bravdice lepo zapeli. O tem je pričalo dolgo in vztrajno ploskanje, z željo, da dodamo še eno pesem, čeprav smo edini nastopili s štirimi pesmimi namesto predvidenih treh. Po koncertu smo se v predprostoru dvorane, ob pogrjnjeni mizi, polni dobrot, zbrali vsi nastopajoči. Znova smo nekaj malega zaužili ter suha in žejna grla navlažili z dobro kapljico. Med druženjem smo izmenjali medsebojne vtise in obnovili stike z zborom Pentakord, ki je že gostoval pri nas v Bazovici. Pevovodji sta tudi izmenjala note, pevke in pevci pa smo se iz dna duše prepustili prepevanju ljudskih pesmi. Bila je že pozná ura zvečer in pred nami dolga pot. Pred samim odhodom nas je v avtobus prišel pozdravit predsednik tamkajšnjega javnega sklada za kulturne dejavnosti France Gradišek in se zahvalil za sodelovanje. Prav lepo je bilo med drugim slišati, da smo z našim nastopom polepšali večer. »Želim vam srečno pot domov. In pridite spet!« »Hvala, pridemo! Če ne prej, ob letu osorej!«

Odpotovali smo, bilo je pozno ... Lepe pesmi, poslušane in zapete, so še vedno donele v naših ušesih, v srcih pa smo domov odnesli tudi delček domovine!

Kraje Videm, Dol in Kleče turisti in obiskovalci povezujejo v en kraj pod skupnim imenom Dol pri Ljubljani. Dolgoletni član KPD Bazovica, pevec in literat Slavko Arbiter, po rodu s tega konca Slovenije, bližnjih Laz, je po gostovanju poslal naslednji prispevek o krajih, kjer je bila včasih glavna domača obrt pletarstvo:

Dol

**Slavko Arbiter:
Nekaj drobtinic iz Dolskega kraja**

... Ne glede na to, da smo imeli neprijetno deževno, megleno poznojesensko vreme, je bilo vzdušje pevcev na potovanju veselo. Seveda je takšno vreme zakrivalo lepo in zanimivo krajino, po kateri smo potovali. V predvečerni luči in megli, napol izgubljeni v zapletenem cestnem prometu, smo zapustili Ljubljano v smeri proti Šmartnemu in Šentjakobu. V lepem vremenu bi se nam obzorje proti severu odprlo vse do Kamniško-Savinjskih Alp, ki ob večerni zarji blestijo v vsej svoji

lepoti in krasoti. Toda jesenska meglja in rosenje sta nas prikrajšala za to doživetje.

Druga večja vas od šentjakevskega Savskega mostu v smeri našega potovanja je Beričevo. Sredi vasi stoji ob cesti romarska cerkev Sv. Križa s podobo Matere Božje, ki se omenja že leta 1526. Zanimiva je po prezbiteriju v gotskem slogu in osmerokotni ladji, ki pa je baročna. Na drugem koncu vasi stoji spomenik **Juriju Fleišmanu**, učitelju, glasbeniku, pomembnem skladatelju iz sredine 19. stoletja. Spesnil in uglasbil je lepo število slovenskih narodnih pesmi, ki se še danes rade pojejo. Uglasbil je tudi Prešernovo pesem Luna sije, ki jo ima naš zbor kot visoko vredno skladbo na programu že desetletje. Jurij Fleišman je izdajal tudi prvo slovensko glasbeno revijo Slovenska grlica.

Naslednja vas proti našemu tokratnemu cilju je Dol pri Ljubljani, ki je tudi občinsko središče 19 okoliških naselij. Prvi pisni podatek o Dolu sega v leto 1262. Mimo Dola je tekla znamenita rimska cesta od Vrhnike proti Celju. Na tem območju leži arheološko najdišče iz rimske dobe, kjer so bili odkriti mozaiki, fragmenti rimskega nagrobnika in staroslovanski nakit. Posebej zanimivo je, da so izkopanine odkrili

Dol-paviljon

še leta 1953 med obnovo domačije, požgane med drugo svetovno vojno. Veliko predmetov hrani narodni muzej v Ljubljani. Kot zanimivost velja omeniti, da so rimske ruševine v 6. stoletju v te, pa tudi druge kraje pritegnile prednike Slovencev. O naselitvi Slovencev v selitvah narodov o tedanjem času pričajo ostanki okostja in različni predmeti, ki so jih našli v sarkofagu blizu omenjenega rimskega arheološkega najdišča. O Dolu je leta 1689 v svoji znameniti knjigi Slava Vojvodine Kranjske pisal tudi Janez Vajkard Valvazor. Opisuje ga kot lep, vesel in dobrodejen kraj. V preteklosti so Dol namreč imenovali Lusttall, dolina veselja, po graščini s tem imenom, ki stoji na vzhodnem obrobju, leta 1540 pa jo je dal pozidati Aleksander Galenberg iz Sostrega. Po njem so se tamkajšnji vitezi imenovali Ostrovrharji z graščino nad Podgradom pri Zalogu, ki so omenjeni tudi v znani Prešernovi pesmi Turjaška Rozamunda. Poznejši lastnik graščine Lusttal (Dol) baron Jožef Kallasanc Erberg je dal postaviti dve stavbi za knjižnico z več kot 600 knjigami in bogat arhiv z numizmatičnimi zbirkami. Ta muzejska paviljona sta restavrirana in sta redka primera čistega klasicizma na Slovenskem. Dol pri Ljubljani poleg občinskega središča danes predstavlja tudi gospodarsko središče občine, saj tam stoji znana tovarna JUB d.d. s svojimi uveljavljenimi znamkami izdelkov, ki pokriva del svetovnega trga barv in drugih izdelkov gradbene kemije. Iz Dola je tudi **Janko Moder** (1914), priznani slovenski prevajalec, urednik in publicist, predavatelj, jezikovni svetovalec in lek-

tor. Prevaja iz okoli 20 evropskih jezikov. Izšlo je prek 400 njegovih književnih prevodov in več kot 200 govorno izvedenih gledaliških predstav in radijskih oddaj. Prejel je več domačih in mednarodnih nagrad, med drugim nagrado kralja Olafa za prevajanje iz norveščine, za prevode iz nizozemščine nagrado Martina Nijhoffa, je častni član Slavističnega društva Slovenije, leta 1994 pa je prejel srebrni častni znak svobode RS. Na kraju Dola proti vasi Kleče je postavljena spominska plošča Dolžanu **Josipu Klemencu** (1898–1967), doktorju arheologije in univerzitetnemu profesorju na ljubljanski filozofski fakulteti od leta 1946 vse do smrti. Napisal je mnogo del s področja topografije in pripravil zemljevide Zagreba, Ptuja in drugih mest, kar mu je prineslo priznanje z imenovanjem za člana rimsko-germanske komisije na arheološkem inštitutu nemške akademije. Za Slovenijo pa je vsekakor najpomembnejše njegovo prizadevanje za izkopavanje antične nekropole v Šempetru pri Celju. Naslednja vas proti vzhodu oz. proti Dolskemu so Kleče, nekdanj znane kot veliko savsko pristanišče za rečne ladje, ki so jih pred 300 leti s konjsko in volovsko vprego vlekli po Savi navzgor do Ljubljane in od tam naprej v Ljubljano in na Vrhniko. Proti večeru smo končno prispeli na cilj v Dolsko. To je zadnja vas na vzhodu kranjsko-ljubljanske ravnice, kjer se pod visokimi bregovi Murovice na levi in Janč na desni strani reka Sava začne ožiti in svojo vijugavo pot med zasavskim hribovjem nadaljuje s hitrejšim tokom. Skupno podobo kraja sestavljajo še sosednje vasice Kamnica, Petelinje, Osredke, Vinje

in Senožeti na levi strani, na desni pa so edino Laze, ki pa so tudi že od nekdanj pod upravo občine Dol. Središče predstavljata cerkev Sv. Helene in Žerjavov grad. Grad so dali sezidati graščaki nemškega viteškega reda v 16. stoletju; pozneje ga je prevzela Avstro-Ogrska in ga izročila družini Račić iz Dubrovnika v zahvalo za pomoč z ladjevjem v vojni proti Beneški republiki. Župnijska cerkev se v listinah omenja leta 1485. Po izročilu jo je dala zgraditi prva graščakinja po imenu Helena, menda v čast svoji zavetnici. Dolsko je bilo zaradi bližine reke Save v srednjem veku pomembno pristanišče za čolnarje in splavarje. Kot pravi zgodovina, so tedaj v Dolskem živeli večji tesarji, ladjedelci in izdelovalci čolnov. Iz konoplje so pletli debele vrvi za vleko ladij po Savi. Zvedeli smo tudi, da so v Lazah, na desnem bregu Save, takrat živeli prekaljeni izvrstni upravljavci ladij in splavov, krmarji, mornarji po Savi z nekdanjim imenom matrozi. Z ladjami so včasih po Savi v obeh smereh prevažali velike količine blaga, celo do Siska na Hrvaškem. Proti toku so blago vozili po Savi do Zaloga, nato po Ljubljani do Ljubljane in Vrhnike, od tam naprej pa z velikimi vozovi po cesti do Postojne, Trsta ali Reke. Domačija Pr' krač v Dolskem ima ohranjene elemente iz časov plovbe po Savi. Na dvorišču je še vedno kovačnica, v kateri so nekoč izdelovali podkve za podkovanje konjev in volov, domačija pa je po besedah lastnika razglašena za kulturni spomenik na državni ravni. V hiši je Galerija 19 z dragocenimi kulturnimi eksponati, v kateri je naš pevski zbor s svojim nastopom lani veselo popestril tamkajšnje kultur-

no-prosvetno ozračje. Pri Pletarjevih v Dolskem se je leta 1913 rodil prvi slovenski laični misijonar **dr. Janez Janež**, zdravnik kirurg, ki je od leta 1948 deloval na Kitajskem (Čaotung) in v Tajvanu (Lotung). V več kot štiridesetletnem delu je razvil najsodobnejšo bolnišnico in ustanovil zdravstveno šolo v Lotungu. Tam je leta 1990 tudi umrl. Misijonarsko društvo, ki se imenuje po njem, je ob cerkvi Sv. Helene postavilo doprni kip, tam pa je tudi Pastoralni dom dr. Janeza Janeža, v katerem je postavljena stalna razstava. V revni domačiji v gorski vasi Zagorica nedaleč od Dolskega se je leta 1754 rodil znani matematik **Jurij Vega**, tudi vojni strateg, profesor, predavatelj, skratka, osebnost svetovnega slovesa. Po njem se imenuje celo krater na Luni. Poleg mnogih visokih odlikovanj mu je cesarica Marija Terezija za izredne vojaške uspehe leta 1800 dodelila naslov barona. Občina Dol pri Ljubljani, kamor spada tudi Dolsko, si je njegov rojstni dan, 23. marec, izbrala za občinski praznik. Jurij Vega je bil že kot otrok izredno nadarjen, posebno za matematiko. Srednjo jezuitsko šolo je obiskoval v Ljubljani in tam tudi nadaljeval izobraževanje. Leta 1775 je bil nameščen kot navigacijski inženir v Notranji Avstriji, ki je obsegala tudi Kranjsko. Vojaško se je šolal na Dunaju in leta 1780 vstopil kot prostak k topničarskemu polku. Ker je znanje iz matematike, fizike, logike in metafizike že obvladal, je po dobrem letu dni napredoval in služboval kot učitelj matematike na vojaški topničarski šoli na Dunaju, od leta 1786 pa kot profesor matematike pri bombardirskem koru in tam iz-

dal svoje knjige s tega področja. Najpopolnejše in najznamenitejše delo je veliki desetdecimadni logaritmovnik, ki je izšel dvojezično (nemško in latinsko) z naslovom *Thesaurus logarithmorum completus*. Vega je sam leta 1800 priredil še eno izdajo. Ta logaritmovnik je bil v letih 1857–1888 preveden v osem jezikov in od prve izdaje dalje velja za prototip logaritmskih in trigonometrijskih knjig. Vega se je izkazal tudi kot izumitelj in konstruktor orožja, ki je bilo za tedanje čase strahovito – možnar za doseg v daljavo prek 3100 metrov (tedanji maksimalni domet je bil od 500 do 1850 m). Udeležil se je vojnih pohodov proti Turkom, Prusom in Francozom, sprva kot navaden vojak, pozneje pa je napredoval vse do barona. Kot stotnik je svoj ognjeni krst doživel leta 1789 pri osvoboditvi trdnjave na Kalemegdanu v Beogradu izpod turške oblasti, ko je za manj uspešne, najtežje možnarje našel ustrezne rešitve. Zasedba Beograda je zmagoslavno odjeknila po vsem avstrijskem cesarstvu. V Ljubljani so v ta namen tedaj uprizorili prvo odrsko delo Županova Micka Vegovega sošolca Antona Tomaža Linhartarja. Kot major avstrijske vojske se je od 1793–1797 na fronti ob Renu boril proti Francozom, za izume in uspehe topniškega delovanja in vojaške zasluge pa je leta 1796 prejel najvišje odlikovanje viteškega reda Marije Terezije. V Vegovi rojstni hiši v Zagorici pri Dolskem je poleg Vegove spominske sobe tudi spomenik s stalno razstavo, ki so si jo med lanskim obiskom ogledali tudi člani našega pevskega zbora. Jurij Vega je s svojo podobo ovekovečen tudi na bankovcu za 50 slovenskih

tolarjev. Po idejnem osnutku dr. Sandija Sitarja je predviden spomenik Juriju Vegi v Dolskem, kjer naj bi bilo reliefno predstavljeno njegovo življenje in delo v času, v katerem je živel. Spomenik bi obiskovalcem tudi simbolično ponazoril tri kulturne vrednote Vegovega okolja blizu geometričnega središča Slovenije. To so Vega, Vače in Valvazor. Iz srca jim zaželimo sreče in uspeha v realizaciji te zamisli. Pot nas pelje naprej ... V sosednjih Senožetih si je ustvaril dom znani slovenski pisatelj **Miško Kranjec**, od tam je tudi nam znan in uspešen **France Goršek**, vsestranski in prizadevni kulturnik krajevne skupnosti Dolsko, občine Dol pri Ljubljani in širše v naši deželi. Naj ob tej priložnosti omenimo še znano prazgodovinsko vas Vače, ki je od Dolskega nekoliko odmaknjena. Na Vače se iz Dolskega pride po hribovski sprehajalni poti ali po cesti ob Savi do Hotiča, nato pa po strmih cestnih serpentinah do Vač. Naselbina na Vačah je bila v preteklosti pomembna prometna in kulturna točka med srednjo Evropo in Balkanom. Današnje Vače so se razvile po prihodu Rimljanov.

Janko Modernov.

Izkopani predmeti na Vačah iz 6. stoletja pred našim štetjem so orožje in predmeti takratnega vsakdanjega življenja. Najlepši predmet je seveda slovita bronasta vaška situla, po naključju izkopana 17. januarja leta 1878 in skrita pred avstro-ogrsko oblastjo, da je ne bi kot mnoge druge dragocene najdbe odnesli na Dunaj. Zasluga za skrito in ohranjeno situlo gre domačemu kmetu Janezu Grilcu. Bronasta situla je zaradi ohranjenosti in izredno lepo izdelanih figuralnih motivov ena najlepših, kar so jih do zdaj kjer koli izkopali. V Spodnji Slivni blizu Vač, 1700 m proti zahodu in 250 m proti jugu, je atraktivno in s strokovno oznako zaznamovano geometrično središče Republike Slovenije – GEOSS (**več o občini Dol: www.dol.si**).

4. december:

Darko Mohar: Izlet planinske skupine na Gomilo

V soboto je lilo kot iz škafo. Na Reki povodenj. »Ali je izlet odpovedan? Ali ni slabo vreme? Jaz pa sem upala, da bo le odpovedan, ker imam druge obveznosti!« je klicala Felina, nova mlada članica skupine. Vremenoslovec v meni in tisti drugi na radiu sta mi povedala, da bo nedelja lepša kot drugi dnevi. Torej, izlet ne bo odpovedan – moramo malo migati, v takem vremenu, kot je to jesen, človek zgnije! Čičarijo smo izbrali zato, ker je decembra najprimernejša za kratke in lahke potepe po travnatih pobočjih z zelo lepimi razgledi, tudi snega ni preveč, torej čisti užitek. V zelo slabem vremenu pa se lahko hitro pospravimo v kakšno dobro gostilno. V okolici jih ne manjka.

Jutro je bilo brez dežja, nad morjem so se vlekale meglice. Onstran Učke je bilo še precej megle, toda videti je bilo, da bo sonce kmalu posijalo skozi sivo zaveso. Račja vas je tipično majhno in skoraj opuščeno čičarijsko naselje, samotno in tiho. Avtomobile smo pustili za majhno vaško cerkvijo. Pred neko hišo je človek sekal drva. Povprašal ga bom za pot, si rečem, čeprav sem že bil na Gomili. Malo klepeta z domačini ne bo škodovalo. Izve se lahko marsikaj zanimivega. Glej ga no, zlomka, človek me je prepoznal, v isti službi sva, on dela v Buzetu, v Račji vasi pa mu je ostala hiša pokojnih staršev.

Vzpona je bilo za poldrugo uro. Redek gozd, travniki, ostanki prvega snega in razgled vse do morja. Prav s te strani so začeli prihajati oblaki. Učka se je hitro zaprla, nad Žbevnico črn in težak oblak. Jugo je na vrhu pihal precej močno, ni kaj čakati, sendvič, požirek tekočine in hitro nazaj. Ob vrnitvi smo se povzpeli še do jame Svete Helene, presenetili srno in se srečno vrnili v Račjo vas. Milan nas je počastil s kozarcem belega vipavskega vina; pravijo, da letos grozdje ni bilo bog ve kaj, vino je pa le teknilo. Še postanek v Vodicach, na poti domov

Z izleta na Gomilo

pa nas je zajel prvi mrak. Še en lep dan je za nami. In škoda, da se je izleta udeležilo samo osem članov planinske skupine.

Pozneje je spet začelo grmeti, se bliskati in padati. Še ena povodenj je pred nami.

5. december:

Sabor RH: delovno kosilo za veleposlanike sosednjih držav s podpredsednico prof. Vesno Pusić

Tema pogovora so bili projekti čezmejnega in regionalnega sodelovanja na področju izobraževanja in izmenjava informacij o procesu pogajanj RH za članstvo v EU. Ob tej priložnosti so izmenjali tudi mnenja o pravici tujcev do nakupa nepremičnin na Hrvaškem in državljanov RH v državah EU. Považljivo se je v imenu RS odzvala predstavnica veleposlaništva Bernarda Gradišnik.

5. december:

Hotel Kvarner, Opatija: razstava iz zbirke Gabrijele Kuss - Knez

Kulturni program:

Zvonimir Bajsić: Glej, kako lepo se začenja dan, dramska skupina KPD Bazovica, režija Alojz Usenik, glavni vlogi: Loredana Jurković in Alojz Usenik

Gabrijela Kuss - Knez je letno razstavo iz svoje bogate zbirke tokrat pripravila v Opatiji in k sodelovanju spet povabila dramsko skupino KPD Bazovica.

Vtise o sodelovanju v kulturnem programu in razstavi je poslala Dragica Rizman:

Gabrijela je predvsem oseba, ki je v našem društvu delovala že v

petdesetih in šestdesetih letih, tudi kot članica dramske skupine, med drugim v Vdovi Rošlinki in Povodnem možu. Hodila je tudi v slovenski oddelek OŠ Mateotti in tam obiskovala drugi in tretji razred. Usoda je hotela, da je šolanje nadaljevala v Zagrebu, se tam vpisala na ekonomsko fakulteto, študij uspešno končala in se zaposlila. Medtem se je tudi poročila in se leta 1970 vrnila v Opatijo, kjer živi še danes. Vedno je delala v slovenskih podjetjih. Neprenehoma se ukvarja s svojim antikvariatom zaprtega tipa v svoji hiši. Obenem s ponudbami različnih zbirateljev stalno izpopolnjuje svoje razstave, ki jih že deset let organizira v Opatiji, Lovranu in Matuljih. Ob tej priložnosti k sodelovanju vsakič povabi tudi našo dramsko skupino, program z recitacijami svoje poezije navadno obogati njen zet Stojan Trobec - Toto, med dosedanjsimi udeleženci pa je tudi znani rojak Viktor Snoj. Naši člani so v minulih letih uprizorili vrsto uspešnih nastopov – naj omenim samo Alojza Usenika z monologom Cankarjevega Hlapca Jerneja. Na razstavi v hotelu Kvarner je tokrat sodeloval tudi naš pevski zbor, ki ga vodi maestro Franjo Bravdica, odprta pa je bila v počastitev Sv. Miklavža, zaščitnika pomorščakov. Odprl jo je sam opatijski župan Amir Muzur, o zbirateljstvu Gabrijele Kuss - Knez pa spregovoril ravnatelj državnega arhiva Goran Crnković. Zapeli smo pesmi Samo moru virujem, In mezzo il mare in O, Podjuna! Sledile so recitacije pesnika Tota v izvedbi Loredane Jurković in Zdenke Jelovčan. Posebej smo bili tokrat ponosni, da smo lahko prisluhnili recitaciji pesmi našega dolgolet-

nega člana in pesnika Slavka Arbitra, Po dolincah sem hodil. Zadnjo pesem v programu je Toto posvetil Gabrijeli, ob klavirski spremljavi in na glasbo Ljuba Kuntarića pa jo je zapela umetnica z Japonske, Vakana Taka Hasi. Obiskovalci, med katerimi smo opazili vrsto uglednih predstavnikov kulturnega in političnega življenja, so bili nad programom navdušeni, mi pa počaščeni zaradi njihovega dolgotrajnega ploskanja. Seveda bi bilo težko ta dogodek organizirati brez sponzorjev. Med njimi so bili letos tudi izdelovalci vin iz Koprivnice, ki so se predstavili z odličnim izborom. Dobra kapljica je tudi nas spravila v dobro voljo in ob spremljavi cimbal smo tudi veselo zapeli. Preživeli smo lepo in vedro popoldne in ga sklenili z izmenjavo želja, da se znova srečamo, prihodnjič v Koprivnici.

9. december:

Slovenski dom KPD Bazovica:

Rudi Šimac: Kako se je začelo na Soči 1915, predstavitev knjige

V okviru sodelovanja z bistriško Zvezo kulturnih društev je v Bazovici znova potekal izredno zanimiv večer: predstavitev knjige Kako se je začelo na Soči 1915 in končalo 1918. Avtor Rudi Šimac, pevcem reške Bazovice znan kot prvi mož revije Primorska poje, se je tudi zato povabilu na obisk Reke prav rad odzval. Obiskovalci, ki so se zbrali v velikem številu in do zadnjega koticčka napolnili prostore, so prisluhnili besedam o nastanku breginjskih in drugih pripovedi o prvi svetovni vojni. Rudi Šimac je namreč zbral zapise iz rojstne vasi Breginj o času, ko se je, kot pra-

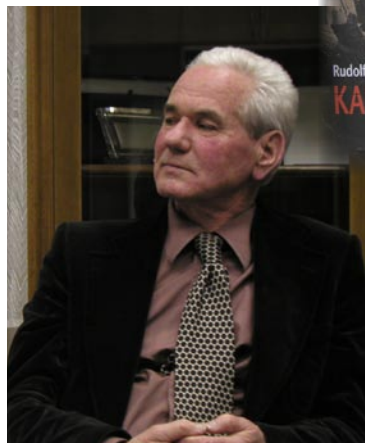
vi, v tamkajšnji hribovski vsakdan boleče zarezala velika zgodovina s prvo svetovno vojno. Med strahotnimi posledicami, ki jih je zapustila na zahodnem robu domovine, je tudi eksodus slovanskega prebivalstva z območja Primorske in hrvaške Istre, ki je pognal v svet predvsem mlade in šolane ljudi, za seboj pa – po avtorjevih besedah – pustil veliko vrzel v strukturi prebivalstva, česar pa, presenetljivo, uradna Slovenija in Hrvaška ravno ne omenjata. Obisk je dokazal, da bi takšne večere veljalo ponoviti, nad udeležbo in pozornostjo navzočih pa je bil prijetno presenečen tudi sam Rudi Šimac. Večer je vodil novinar Tomo Šajn, z glasbo ga je popestril nastop Jasenskih pevcev pod vodstvom Saše Boštjančiča, z odlomki iz knjige pa Franc Gombač, stari in priljubljeni znanec Bazovice, ki je prireditev sklenil z verzi Prešernove Zdravljice. M.M.

13. december:
Slovenski dom, KPD Bazovica
Darko Mohar: Pet vročih dni v Atenah, predavanje

Znova smo imeli priložnost spremljati predavanje o Atenah. Voditelj planinske skupine Darko Mohar je to temo predstavil že pred dobrim mesecem dni, tokrat pa je predavanje ponovil na željo članov, ki se predavanja prvič niso mogli udeležiti. Krajši obisk v Atenah, kjer je preživel samo pet vročih dni, je bil v njegovi predstavitvi videti veliko daljši. Podoba in utrip mesta nekdanj in danes smo zaznali v pogledu skozi zgodovino in povezavi z arhitekturo. Zahvaljujoč fotografijam, smo se za nekaj časa tudi mi preselelili v vročo grško prestolnico in občutili navzočnost bogate zgodovine in moč davne kulture mesta države. Videli smo tudi podobo sodobnega večmilijonskega mesta, ki nima veliko nebotičnikov, ter popoldansko in večerno gnečo na ulicah. Sredozemlje smo prepoznali na fotografijah čudovite narave primorja pa tudi v sredozemski glasbi, podobni naši. Milan Grlica

S predstavitev

S poti po Grčiji

15. december:
Novi veleposlanik RS v RH prof. Milan Orožen Adamič predal poverilna pisma predsedniku Mesiću

Predsednik RH Stjepan Mesić je sprejel poverilna pisma novega slovenskega veleposlanika na Hrvaškem Milana Orožna Adamiča. Ob tej priložnosti je izrazil zadovoljstvo nad

pripravljenostjo obeh strani za reševanje odprtih vprašanj in vključenostjo strokovne ravni v ta proces. Poudaril je tudi, da želi Hrvaška s Slovenijo, sosedo, s katero si deli evropsko mejo, vedno razvijati dobre odnose.

16. december
Slovenski dom KPD Bazovica:
Predpraznična prireditev ob koncu leta

Program: MePZ, zborovodja Franjo Bravdica

Dramska skupina: Gospod Adi, odlomek iz komedije Antraks Eda Stojčiča; režija Alojz Usenik, vloge: Alojz Usenik, Zdenka Jelovčan, Loredana Jurković, Vlado Biljčević

Plesna skupina, vodi Lidija Brajković

Gosti: Reški tamburaški orkester, vodi Milan Alanja

Nastop plesne skupine v HKD uro pred nastopom v Bazovici

Mlada članica Bazovice o prireditvi: Ivana Aničić - Božično darilo

Ne glede na to, da so starejši bolj izkušeni in zreli, tudi njih včasih presenetita domiselnost in domišljijja mladih. Kajti oni so tisti, ki svet gledajo skozi rožnata očala ... tisti, ki verjamejo v sanje in tisti, ki so najhrabrejši ... Mladi KPD Bazovica smo tudi te dni našli način, kako sebi in drugim olepšati življenje. Sklenili smo, da bomo delali čestitke in jih prodajali na prireditvi, denar pa namenili izletu, na katerim bi se spet družili in

spoznavali nove kraje. Vse sobote v novembru in decembru smo se sestajali in prepuščali domišljiji. Vsakdo izmed nas je prispeval svoj delež, bodisi z rezanjem papirja, zabavanjem ostalih, predlaganjem idej, risanjem ali lepljenjem ... vse je bilo dobrodošlo. S skupnimi močmi smo ob pogovoru in pesmi delali jelke, bunke, zvezdice, snežene može ... Uporabljali smo flomastre, barvice, tuš, pšenico, sladkor, testenine, spreje ... Vse, kar se nam je zdelo lepo in uporabno, smo izkoristili, se vrgli na delo in po nekajtedenskem ustvarjanju dosegli dober rezultat. Škatla je bila polna čestitk, ki so čakale na kupce in poštne znamke. Čestitk, ki so čakale poti, da ljudem sežejo v srce in jim polepšajo čas ob božiču in novem letu. Pred začetkom prireditve smo imeli manjši sejem, prodajali čestitke in kuhano vino. Seveda smo se potrudili za promocijo in izdelali letake, ki smo jih podelili. Obiskovalci so se odzvali, večina je kupila čestitke in nas razveselila. Medtem ko smo jih izdelovali in pozneje prodajali, pa smo se naučili še nekaj o sebi in drugih. Naučili smo se, kako pritegniti kupce in spraviti v dobro razpoloženje ljudi okrog nas. Moram priznati, da so nekateri zelo izvirno zbujali pozornost. Seveda smo se zabavali in bi vse to želeli tudi ponoviti, toda prihodnjic malce drugače, z neko novo zamisljijo. Kot kaže, bomo kmalu spet pisali o nekih novih podvigih ...

**Srečen božič in novo leto vsem želi
mladinska skupina
KPD Bazovica**

Mladi prodajajo čestitke

Fotka s prireditve

Program, prilagojen prazničnemu in prednovoletnemu razpoloženju, je potekal v vedrem tonu, prav tako sproščeno ga je vodil tudi predsednik Bazovice Vitomir Vitaz. Pozdravil je vse navzoče, med njimi še posebej predstavnike slovenskega združenja Kakanj in nastopajoče goste, Reški tamburaški orkester KUD Železničar, ki je večer napovedal s seveda obveznimi Zvončki ali, bolj znano, Jingle Bells, zatem pa zaigral še vrsto priljubljenih melodij. Mladi člani plesne skupine so v odmoru med prodajo čestitk in kuhanega vina celo dvakrat uspeli nastopiti na odru in pokazati staršem in vsem preostalim, česa so se naučili pod novim vodstvom Lidije Brajković. Nagra-

jeni s ploskanjem so se prepričali, da so skupaj z voditeljico na dobri poti. Kot naročen za ta večer je bil tudi Gospod Adi, tokrat sicer rahlo zadržan, kot se za gospoda spodobi, zato pa je bil oder, kot vedno, poln neutrudnega Alojza Usenika, ki praznik naredi iz še tako kislega vsakdana, kaj šele s pomočjo Stojčičevega besedila. Nesrečna Jožica in sitna žena pa sta si, vsaj tako je kazalo na poznejšem druženju, le opomogli. S posebnim priložnostnim programom je nastopil tudi MePZ in večer sklenil s pesmijo Sveta noč, tokrat za spremembo ob spremljavi tamburic. Večer se je v neobveznem delu nadaljeval nadstropje više ob pesmi, plesu in veselih zvokih harmonike. Obisk iz sosednje BiH pa je bil tudi priložnost za pogovor o tem, kako deluje društvo v Kaknju.

Slovensko združenje Kakanj, BiH: Vedrino nosimo!

Jožef Špringer, predsednik Slovenskega združenja v Kaknju, je po poklicu glasbenik, po dejavnosti v društvu pa deklica za vse. Kot pravi, je bilo avgusta leta 1992 to prvo registrirano slovensko društvo v BiH. Združuje okrog 130 družin, člani se redno srečujejo,

a zaradi prostorske stiske in pomanjkanja denarja dejavnost ni mogla polno zaživeti. S podatki o številu Slovencev niso seznanjeni, v BiH tudi ni krovne organizacije. Družina Jožefa Špringerja se je iz rodnih Trbovelj v Kakanj priselila leta 1952; kot devetleten deček je v novem okolju nadaljeval šolanje, se prilagodil, našel prijatelje in tam tudi ostal. Večina drugih Slovencev, ki so tako kot njegov oče, rudarski tehnik, v Kakanj prišli po dekretu, se je pozneje vrnila domov. Po Špringerjevih besedah so Slovenci v Kakanj prihajali v treh valovih: v prvem že v drugi polovici 19. stoletja, kot strokovna delovna sila za rudnik, železnico in pošto. Drugi val je sledil v tridesetih letih 20. stoletja, pred drugo svetovno vojno, z begom rojakov, zlasti s Primorske, pred mobilizacijo v Abesinijo; to je bila tudi največja skupina priseljencev. Tretji val pa zajema obdobje okrog leta 1950, ko so v Kakanj prihajali razni strokovnjaki, večinoma rudarji, ki so se po službi vrnili v domovino, redki med njimi pa so ostali. Med člani je celo družina, v kateri odrašča že peta generacija Slovencev. Nastanek društva sega v čas vojne v začetku devetdesetih let, ko se je bil boj za golo preživetje. Zato je bila prva dejavnost društva seveda človekoljubne narave, usmerjena v pomoč v hrani, ki so jo nekajkrat dobili od vlade RS. Pri tem velja posebej pohvaliti predvsem dragoceno pomoč prvega veleposlanika RS v BiH Draga Mirošiča, zaslužnega tudi za društva v Zenici, Brezi in Varešu, pa tudi Slovenske izseljenške matice in Svetovnega slovenskega kongresa, katerega član je društvo. Člani društva se redno

udeležujejo julijskega piknika in v zadnjih letih pohoda na Triglav v organizaciji SIM, kar je bila tudi priložnost za navezavo stikov s planinci reške Bazovice, s katerimi je sodelovanje po dveh letošnjih srečanjih preraslo v pravo prijateljstvo, kar je, kot pravi Jožef Špringer, dodatna spodbuda, da nosijo vedrino.

M. M.

16.–18. december:

Darko Mohar: Obiskali so nas rojaki iz Kaknja v BIH

Na predpraznični prireditvi ob koncu leta je bila dvorana nabito polna. Med drugimi so nas s svojim obiskom počastili tudi predstavniki Slovenskega združenja meščanov iz Kaknja v BIH, zdaj že naši stari prijatelji. Stiki, navezani pred tremi leti na pohodu izseljencev na Triglav, so obrodili krasno večletno prijateljstvo, tako da jim ni bilo težko prevoziti več kot petsto kilometrov v eno smer, da pridejo na našo prireditev. Obiskali so nas zelo prizadevni člani – predsednik Jožef Špringer ter brata Stjepan in Kazimir Ivić. Polna dvorana jih je ob predstavitvi sprejela toplo, z res dolgotrajnim ploskanjem. Da smo Slovenci na Reki zelo dobro organi-

zirani, so že vedeli, presenetilo pa jih je lepo in urejeno poslopje pa tudi izredna živahnost v društvu in veliko mladih aktivnih članov. Vsekakor jim bodo te izkušnje veliko pomagale pri nadaljnjem ohranjanju slovenske besede in zavesti v Kaknju. Pogovor z našo novinarko Marjano se je kar malce zavlekel, saj so imeli veliko povedati o začetku svojega delovanja pred več kot desetimi leti, težkem času med vojno in bojem za preživetje kot posamezniki in tudi kot društvo, o sedanjih težavah pri financiranju in mnogih drugih težavah. Zaradi dolgega pogovora so člani naše planinske skupine postali malce nestrpni, saj so se želeli družiti s svojimi dragimi prijatelji. Po pogovoru pa je druženje trajalo dolgo v noč. Naslednji dan smo jim privoščili ogled svetišča Matere Božje na Trsatu in starega frankopanskega gradu. Posebno primorsko vzdušje so občutili v konobi Pri Ivetu. Čas je žal hitro tekkel in druženje smo znova nadaljevali v Slovenskem domu – seveda spet pozno v noč. Posnetki z našega obiska maja letos v Kaknju in s pustovanja v društvu so ustvarili veselo razpoloženje, polno šal, predvsem na lasten račun. Zabrenkala je Bojanova kitara in zapeli smo več dobrih pesmi. Dogovorili smo se, da nas bo maja obiskala večja skupina njihovih članov. Upamo, da bodo v Sloveniji spoznali pomen tega projekta in s finančnimi sredstvi omogočili srečanje, saj bi za obe društvi in slovenstvo v obeh državah to resnično veliko pomenilo. Posebna zahvala ob tem obisku gre Bojanu, ki je ponudil prenočitev, in Metki, ki jih je v nedeljo pospremila na pot nazaj v BIH, pa tudi vsem ostalim

članom, ki so dodali svoj delež pri gostitvi naših prijateljev. Pa še nekaj, Stjepan je obljubil, da bo kaj napisal za Kažipot. Držimo ga za besedo.

17. december:

Slovenski dom KPD Bazovica: 55 let pozneje, srečanje nekdanjih učencev in tršice Bože Slovenski oddelek OŠ Matteotti 1950–1953, Reka

“Lepo smo se imeli, rada sem hodila. Veliko smo nastopali, peli, recitali in plesali balet,” pravi Ines Česnik, nekdanja učenka slovenskega oddelka na Reki, kamor se je priselila iz Argentine.

Slovenska šola kot eden pomembnejših dejavnikov za spodbujanje in krepitev občutka pripadnosti je na Reki delovala samo tri leta. Pobudo zanjo je dala utemeljiteljica društva Bazovica Zora Ausec, Tržačanka, ki se je pomena šole dobro zavedala. Pouk v slovenskem oddelku se je začel v š. l. 1950/51 v prostorih OŠ Matteotti v poslopju, kjer je danes fakulteta za pomorstvo. Pouk je potekal v kombinirani obliki, po dva razreda skupaj. Prvega in drugega je vodila Zora Ausec, tretji in četrti razred pa je prevzela takrat komaj 18-letna Božidara Božič Hero, pozneje profesorica matematike in fizike na reški srednji tehnični šoli. Po njenih besedah je bila takšna oblika pouka zgrešena in za Reko kot urbano okolje povsem neprimerna; druga pomanjkljivost je bila po njenem mnenju premalo ur hrvaškega jezika, zato so imeli otroci težave pri prehodu v peti razred; nekateri so celo izgubili leto. Edina možnost, da bi

se šola obdržala, bi bila uvedba celotne osemletke in zagotovitev nadaljnega šolanja v slovenščini. Razlogi za zapiranje šole nikakor niso bili politične narave, odločno trdi nekdanja “tršica” in dodaja, da so jim šli poleg ravnateljice na roke vedno tudi kolegice in kolegi v šoli. Dokumentacija o šoli je skromna: ves arhiv je ostal pri pokojni Zori Ausec doma, stika z dediči ni, dostopni so le podatki v šolskem imeniku, shranjenem v arhivu OŠ Kozala na Reki. Iz spričevala Marjetice Božič Togunjac, izdanega v slovenskem jeziku in enakega, kot so bila tedaj v Sloveniji, je razvidno, da je pouk potekal v slovenščini in da je bila hrvaščina uvrščena na urnik šole v tretjem razredu, cirilice pa sploh niso imeli. V treh šolskih letih ga je obiskovalo skupno 81 učencev, od tega nekoliko več dečkov kot deklic; domačih otrok je bilo 13, največ učencev se je priselilo iz Slovenije (41), nekateri pa celo iz Argentine. Kot je v priložnostni brošuri, ki je izšla leta 1977, ob 30. obletnici KPD Bazovica, napisala takrat častna predsednica Zora Ausec, pa društvo kljub temu da je šola delovala le tri leta, “ni izgubilo stika s slovenskimi otroki. Zato je bila ustanovljena pionirska, baletna, harmonikarska in druge sekcije. Tudi otroci so na raznih prireditvah v Slovenskem domu sodelovali v materinščini.” Pestra zunajšolska dejavnost, v katero je domala vse otroke vključila neutrudna Zora Ausec, k sodelovanju pa pritegnila še vrsto gledališčnikov, ki so takrat delovali v HNK Ivana Zajca na Reki, se je bogato obrestovala in botrovala močnemu podmladku v društvu in poznejšemu zvestemu in aktivnemu član-

stvu, v katerega sodita tudi nekdanji učenki Dragica Troha Rizman, danes predsednica pevskega zbora, če naštejemo samo eno od njenih vlog, in Loredana Zidar Jurković, v zadnjih letih predvsem glavna soigralka Alojza Usenika v dramski skupini. Deklice je posebej prevzel balet, ki ga je poučeval baletni plesalec Pogačar, tudi vodja skupine v Pionirskem gledališču na Sušaku. Za klavirjem se spominjajo pianistke Lesjakove, ki je poučevala glasbeno vzgojo v italijanski osnovni šoli Gelsi v neposredni bližini Slovenskega doma. Klavir je otroke iz šole in društva šest let poučevala pianistka Iva Srebre, prav tako zaposlena v gledališču, harmoniko pa je rad raztegnil Oto Holešak, sicer železničar in oče sošolca Draga. Obdobja slovenske šole na Reki se zelo rade spominjajo tudi nekatere druge učenke, ki jih je življenjska pot zanesla daleč v svet. Med njimi je Ines Česnik Pejatović, ki se je na Reko preselila iz Argentine, se pozneje poročila na Švedsko, danes pa živi v Brseču in se je povabilu na prvo srečanje takoj odzvala: "Lepo smo se imeli, rada sem hodila. Veliko smo nastopali, peli, recitali in plesali balet." Dodaja, da kljub popolnoma novemu okolju niti v šoli niti v vrstniki zaradi jezika ni imela nobenih težav. Ines je pokazala tudi ohranjeno spričevalo in skupinsko fotografijo III. in IV. razreda z učiteljico Božidaro Božič ob koncu šole junija leta 1952. Lepe spomine ima tudi Marjetica Božič Togunjac, profesorica glasbe na reški glasbeni šoli Ivan Matetič Ronjgov, iz družine, ki je v društvu aktivno delovala dolga leta in mu dala enega od predsednikov (oče Drago Božič je bil tudi eden naj-

starejših članov društva; preminil je lani v 94. letu starosti, mati pa je dolgo pela v gledališču). Posebej omenja glasbenike, med njimi na prvem mestu Rajmonda Hrovata, več let tudi zborovodjo mešanega pevskega zbora.

Sošolki med živahnim pogovorom:
Gabrijela Kuss Knez in
Dragica Troha Rizman

Prvega dogovora za srečanje so se lanske jeseni poleg profesorice Božidare Božič Hero udeležile še Dragica Troha Rizman, Loredana Zidar Jurković in Ines Česnik Pejatović; z izjemo slednje se je decembra zbral skoraj en razred: še Severin Buterin, Milan Celin, Gabrijela Kuss Knez, Zmago Prelec, Milena Prunk Sušić, Branko Sluga, Danilo Troha in Avgust Urdih. Težav pri prepoznavanju v živo in v fotografijah skorajda ni bilo in v ozračju, polnem spominov, je poldruga ura hitro minila. Fotografija Branka Sluge z izleta na ladji Slovenija je bila deležna velike pozornosti kot najbolj živ in najpogosteje omenjan dogodek tudi v številnih telefonskih pogovorih; na drugi pa so se prepoznavali na posnetku iz leta 1952 ob Kapucinski cerkvi, pri prvem obhajilu; z njimi je pater Lino iz Škofje Loke, ki je

verouk poučeval v šoli. Ob tem se spomnijo, da so na Reki včasih potekale tudi redne nedeljske maše v slovenščini. Še vedno zelo mlado-stna in polna duha je med svojimi učenci posebej žarela profesorica Božidara Božič Hero in prijetno presenetila s svojo neizčrpno energijo. Srečanje, ki je pri vseh navzočih oživelu predvsem lepe spomine na mladost, sproščena druženja z vrstniki in rojaki v društvu, bi po mnenju večine zaslužilo ponovitve, poleg tega pa bi veljalo obnoviti tudi nekatere skupine, kot npr. klub študentov v šestdesetih letih. Nadaljevanje torej sledi.

Učenci s tršico na ladji Slovenija

Pred Kapucinsko cerkvijo: pater Lino in prvo obhajilo

18. december:
Darko Mohar:
Pohod planinske skupine na
Javornik

Predbožični pohod na Javornik v spomin na padle borce Gradnikove brigade decembra leta 1943 je potekal v lepem vremenu in s snežno odejo, dovolj debelo za popoln užitek pri hoji. Organizirali smo ga s prijatelji iz PD Duga. Čeprav smo z reške Delte krenili točno ob uri, je bil avtobus počasen in hoditi smo začeli komaj ob enajstih. Toda počasna vožnja se je ob vrnitvi izkazala za veliko prednost. Javorniško pogorje nad Idrijo ni visoko, doseže komaj nekaj nad 1200 metrov nadmorske višine, leži na samem in omogoča razgled po skoraj vsej Sloveniji, predvsem če je zrak tako bister, kot je bil v nedeljo. Že po nekaj minutah hoje smo zagledali morje. Tržaški zaliv in lagune v okolici Gradeža in Sabbia dora v Italiji so ležale tik pod nami. Morje smo videli tudi z vrha, toda od tam nam je pogled nekako bežal proti Kamniškim Alpam, Karavankam in Julijcem, nad katerimi se seveda visoko vzdiguje Triglav. Nekje pred

samo Pirnatovo kočo pod vrhom Javornika smo srečali nekdanjega slovenskega predsednika Milana Kučana, znanega po ljubezni do narave in hribov. Žal na kaj takšnega nismo bili pripravljene in se nismo pravočasno znašli, da bi srečanje izrabili za krajši pogovor ali skupinsko fotografijo, ki bi članom naše skupine gotovo veliko pomenila.

Vračali smo se po drugi poti. Javorniško pogorje krasijo številne jase, senožeti in visokoležeče kmetije, zato je pokrajina na stičišču primorske in gorske Slovenije izredno slikovita. Na žalost sta vodnik Stanko in naša Mirjana ubrala nekoliko prehitro korak in ni bilo kaj dosti časa za ogledovanje. V takšnih trenutkih moraš biti star maček in si ne smeš dovoliti, da te drugi ujamejo v svoj tempo. Saj ni pomembno, da se vrneš prvi. Tako sem le uspel narediti nekaj lepih fotografij.

Za konec še kosilo v bližnjem kmečkem turizmu in ni ga bilo med nami, ki bi bil nezadovoljen z dnem. Vzdušje in pesem v avtobusu pa je žal pokvarila prometna nesreča, ki smo jo doživeli pred Ilirsko Bistrico. Voznik osebnega avtomobila ni uspel speljati ovinke in je trčil v sprednji del našega avtobusa, čeprav se je naš voznik umaknil skrajno desno. Na srečo hitrost avtobusa ni bila velika, sicer bi se nesreča lahko končala s tragičnimi posledicami. Policija, gasilci in zdravniška ekipa so hitro prispeli na kraj nesreče, a kljub temu smo pot lahko nadaljevali šele po poldrugi uri. Med nami ni bilo ranjenih, vozniku avtomobila, ki je trčil v nas, pa kljub nevšečnosti, ki jih je povzročil, želimo

hitro okrevanje in upamo, da gre za lažje poškodbe.

In za konec: naslednji izlet s PD Duga bo že 22. tega meseca, ko bomo odšli na zimski pohod na Viševico v Gorskem kotarju.

Obenem pa člani planinske skupine čestitamo vsem članom društva, vsem planincem in vsem bralcem Kažipota in jim v novem letu želimo veliko sreče in zdravja.

D. M.

19. december:

Ljubljana, Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu:

Delegacijo Slovenske manjšinske koordinacije SLOMAK pod vodstvom predsednika Rudija Pavšiča sprejel novi državni sekretar za Slovence po svetu in v zamejstvu Zorko Pelikan

Državni sekretar v vladnem uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan je na predstavitvenem srečanju sprejel delegacijo koordinacije SLOMAK, ki združuje Slovence iz Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške. Srečanje so izkoristili za načrte o oblikovanju programa za prihodnje delo, pozornost pa namenili zlasti predlogu zakona o odnosih Slovenije s Slovenci zunaj meja, ki je že prispel v parlamentarno proceduro. Predstavniki SLOMAK-a so ob tem opozorili na nujnost popravkov in znova predlagali, da bi sodelovanje s Slovenci zunaj meja vodil minister brez listnice, da bi bili dejavneje vključeni v novi svet za Slovence v zamejstvu, ki ga predvideva novi zakon, zavzemajo pa se tudi za uvedbo davčnih olajšav za slovenska podjetja, ki bi sodelovala s slovenskimi podjetji v zamejstvu. Kot

je med drugim povedal Zorko Pelikan, bo o tem morala svoje mnenje podati vlada.

M.M.

19.–20. december

Delnice: Seminar o pripravi projektov za pridobitev sredstev iz skladov EU, organizator PGŽ ter reška in ljubljanska ekonomska fakulteta

Kot piše Novi list (20. 12.), je srečanje vodil dipl. ing. Jernej Stritih, eden vodilnih evropskih strokovnjakov s področja mednarodnih in državnih politik trajnostnega razvoja in ohranitve narave, z bogatimi izkušnjami pri pripravi tovrstnih projektov. Namen srečanja je bil seznaniti hrvaško stran s potekom teh postopkov v RS in ji tako pomagati na poti prilagajanja in približevanja EU. Po Stritarjevih besedah je za uspeh projektov najpomembnejša komunikacija, ki pomeni stalno spremljanje spletnih strani ter stik z ustanovami EU in pristojnimi ministrstvi RH; pozornost pri prijavi projektov pa velja nameniti predvsem finančnim analizam, saj so te zaradi neprimerno visokih finančnih zahtev najpogostejši razlog za zavrnitev.

M.M.

20.–21. december:

Dnevi odprtih ateljejev, nekdanja vojašnica na Trsatu
Nebeška galerija D. K. Došena se je iz nebotičnika smrti preselila na Trsat

Znana letna prireditev je tokrat potekala v prostorih ateljejev, ki jih je skupina ustvarjalcev, članov Združenja likovnih umetnikov Hrvaške

ULUH, dobila v uporabo na Trsatu. V dveh paviljonih v okviru nekdanje vojašnice je svoja dela postavil na ogled tudi član KPD Bazovica fotograf Karlo Dragan Došen, ki je tja preselil tudi svojo Nebeško galerijo.

21. december:

Kaj je to Savudrijska vala? Novi list: intervju z veleposlanikom RS v RH

Novi veleposlanik RS v RH Milan Orožen Adamič je v pogovoru za NL med drugim na vprašanje, ali je »kot predsednik strokovnega sveta SDS stranki priporočal, da v predvolilni kampanji v Sloveniji izkorišča prav odprta vprašanja v odnosu s Hrvaško«, med drugim odgovoril, da bi ta veljalo rešiti v prid obeh držav. Pravi tudi, da gre za zelo preprosto idejo, to je, »kako premostiti nesoglasja. Obe državi, Slovenija in Hrvaška, sta v evropskem merilu majhni, imeli smo podobno zgodovino, vedno smo bili sosedje. Naše vezi so tesne in logično je, da želimo najti rešitve. Ne gre za to, da bi eden drugemu škodovali, ampak da bi se skupaj lažje merili s preostalimi državami. Zato podpiramo Hrvaško in upamo, da bo v čim krajšem času vstopila v EU«.

21. december:
Slovensko kulturno društvo Snežnik, Lovran: srečanje ob koncu leta

Na srečanju ob zaključku koledarskega leta je navzoče pozdravil predsednik društva Vasja Simonič. Na kratko je povzel dejavnost v minule letu in poudaril pomen tečaja slovenskega jezika, ob tej priložnosti pa se je članom tudi zahvalil za sodelovanje. Tudi tokrat se je zbralo veliko članov in gostov, med njimi so bili predstavniki lokalnega političnega in kulturnega življenja ter reške Bazovice. Slednji so pripravili priložnostni kulturni program, v katerem so nastopili člani dramske skupine pod vodstvom Alojza Usenika, člani pevskega zbora pa so tudi zapeli.

M.M.

O srečanju: Jasna Zazijal-Marušić
Božični in novoletni časi so priložnost za dobre želje in druženja.

Srečali smo se v prijetnih prostorih v Lovranu, Slovenci in prijatelji iz Lovrana in okolice ter iz Bazovice. Po nagovoru in pozdravu predsednika Vasje Simoniča je parček dramske skupine uprizoril že vsem znane, a vendar vedno nove, duhovite in sveže prizore iz komedije »Glej, kako lepo se začelja dan«. Loredana in Alojz sta bila, kot ponavadi, izvirna in zopet smo od smeha kar jokali. Druženje se je nadaljevalo v prijateljskem klepetu in še bolj prijateljski pesmi. V pesmi smo združili glasove in ubrano zapeli lepe slovenske narodne. Poslovili smo se z najlepšimi željami in v upanju, da bo takšnih spontan- nih druženj, ne samo priložnost- nih, v letu 2006 vse več.

Obenem vsem, ki berete Kažipot, želim obilo zdravja, osebne sreče in zadovoljstva v letu 2006. Vaša
Jasna Zazijal-Marušić

22. december:
Ilirska Bistrica: Planinsko društvo Snežnik, izredni občni zbor

Žal se je zgodilo! Zimskega pohoda na Snežnik letos ne bo! Pomanjkanje finančnih sredstev in kadrovske težave so pripeljale do tega, da je bil lanski, 30. pohod tudi zadnji. To je sklep izrednega občnega zbora društva, katerega članica je tudi planinska skupina Bazovice. Pohod se je v tridesetih letih svojega obstoja uveljavil kot eden najbolj organiziranih zimskih pohodov v Sloveniji in je postal "brand" Ilirske Bistrice. Organizacijski odbor je v minulih 15 letih kot predsednik vodil Hinko Poročnik. Bistriški planinci so morali odhod odpovedati, ker jim zanj ni uspelo najti dveh mlajših članov, ki bi prevzela organizacijo.

D.M.

26. december:

Cankarjev dom, Ljubljana: Dan samostojnosti in enotnosti RS

Pred 15 leti so bili na današnji dan uradno razglašeni izidi plebiscita z dne 23. decembra 1990 o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije. Lepo je biti narod, še težje je ostati narod, najtežje pa je postati in ostati samostojen, suveren, enoten, nerazdeljen narod, je na osrednji državni slovesnosti v počastitev praznika med drugim dejal slavnostni govornik, predsednik državnega zbora RS France Cukjati. DZ je konec septembra lani izglasoval spremembo imena praznika in mu dodal besedo enotnost, ker je Slovenija na ta dan pokazala dotlej največjo enotnost v svoji zgodovini. Za samostojno in neodvisno Slovenijo se je takrat izreklo 95 odstotkov volivcev, udeležba pa je bila kar 93,2-odstotna. Odločitev o plebiscitu je bila sprejeta novembra 1990, ob zakonu o plebiscitu pa je slovenska skupščina sprejela še Izjavo o dobrih namenih in Deklaracijo o spoštovanju temeljnih konvencij Sveta Evrope. Po zakonu je morala republiška skupščina v šestih mesecih od dneva razglasitve plebiscitarne odločitve sprejeti ustavne in druge ukrepe, potrebne za osamosvojitve. Tako sta bili 25. junija 1991 uzakonjeni Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije in Deklaracija o neodvisnosti, ki sta bili temelj samostojnosti, dan pozneje pa je bila suverena slovenska država tudi uradno razglašena.

NAPOVED JANUAR

8. januar:

Izlet v Istro, pohod Pazin-Grdoselo-Zelengrad

Člani planinske skupine bodo takoj po novoletnih praznikih pripravili prvi letošnji izlet v Istro. Prehodili bomo pot od Pazina prek Grdosela do porušenega gradu Zelengrad. Steza je zelo atraktivna, s krasnimi razgledi na osrednjo Istro, Učko, Čičarijo, umetno jezero Butoniga. V soteski potoka Butoniga so čudoviti slapovi. Hoje bo za približno štiri do pet ur, pohod pa se bo končal s kosilom v enem od kmečkih turizmov v okolici. Prevoz bo z avtobusom. Pazin je mesto, ki se v pisnih dokumentih prvič pojavi leta 983. Iz teh časov je pazinski kaštel, najbolj ohranjena srednjeveška trdnjava v Istri. Pod kaštelom leži znana Pazinska jama, v kateri potok Pazinščica končuje svoj nadzemni tok. Zelengrad je skoraj popolnoma porušena trdnjava, ki jo leta 1102 omenja znani pravni dokument Istarski razvod, napisan v glagolici. Trdnjava leži na hribu nad izlivom Grdoselskega potoka v potok Butoniga. D. M.

19.–20. januar:

Muzej moderne in sodobne umetnosti Reka

Biennale kvadrilaterale:

O relativizmu, simpozij

V okviru prve mednarodne prireditve Biennale Kvadrilaterale na temo relativizma, na kateri iz Slovenije sodelujejo znana skupina IRWIN, Maja Licul, Marko Peljhan in Lujo Vodopivec, bo potekal tudi dvodnevni simpozij. Organizira ga

reška filozofska fakulteta, v imenu ljubljanske filozofske fakultete se bo simpozija udeležil Vojko Strahovnik.

20. januar:
Izobraževalni tečaj za pripravo projektov EU

Unija Italijanov v sodelovanju z Mestno občino Koper in Agencijo Republike Slovenije za regionalni razvoj ponuja projekt IQ – EURO – Start up Urada Evropa, ki obsega izobraževalni tečaj za pripravo projektov EU na območju Istre in Kvarnerja. Pri projektu, ki se financira v okviru programa Interreg III Slovenija-Madžarska-Hrvaška 2004–2006, gre za brezplačen izobraževalni tečaj, ki bo potekal v italijanskem jeziku, namenjen pa je (ne)zaposlenim mladim ljudem z najmanj srednješolsko izobrazbo in s stalnim prebivališčem v Istrski ali Primorsko-goranski županiji na Hrvaškem. Tečaji bodo potekali od februarja do julija letos, skupno 440 ur (280 v razredu in 160 v pripravništvu). Rok za prijavo: 20. januar, vloge z življenjepisom, dokazilom o izobrazbi in podatki poslati na naslov: Talijanska unija,

Ured Evropa, Uljarska 1/IV, 51000 Rijeka. Informacije: amministrazi-one@unione-taliana.hr

20. januar, 20.00:
Hrvaški kulturni dom na Sušaku:
MISFITS(z), Mi snemamo film in ti si zvezda
E.P.I. Center in Eksperimentalno gledališče Glej, Ljubljana
Režija in koreografija S. Horvat

Gledališka predstava v organizaciji društva Drugo more in v okviru programa Art&Clubbing. Informacije: petra@drugo-more.hr

21. januar, 19.00:
Slovenski dom KPD Bazovica
Kulturno turistično društvo Kulturnica Gaberke, kulturni večer

Člani kulturno-turističnega društva Kulturnica nam bodo predstavili dramski nastop in pevsko skupino Gabrški cvet. Z gostovanjem bodo vrnili obisk naše dramske skupine, ki je pred letom dni obiskala Gaberke in v tamkajšnjem gasilskem domu nadvse uspešno uprizorila priljubljeno komedijo Andreja Jelačina Piknik s tvojo ženo v režiji Alojza Usenika, ki se je poleg Loredane Jurkovič predstavil tudi v glavni vlogi.

22.januar:
Zimski pohod na Viševico

Viševica je 1428 metrov visok hrib v Gorskem kotarju, nad samo Vinodolsko dolino. S travnatega kopa stega vrha je krasen razgled proti morju, kvarnerskim otokom, Velebitu, notranjosti Gorskega kotarja in Učki. V jasnih dneh se vidijo

tudi slovenske Alpe. Dostop je po južnem grebenu v dolini Ravno, na približno 800 m nadmorske višine. Vzpon, zaradi strmin precej naporen, zahteva po suhem približno dve uri in pol hoje, pozimi pa nekoliko več. Vsako leto januarja ga organizira PD Strlež iz Crikvenice, mi pa se bomo na pot odpravili s prijatelji iz PD Duga.

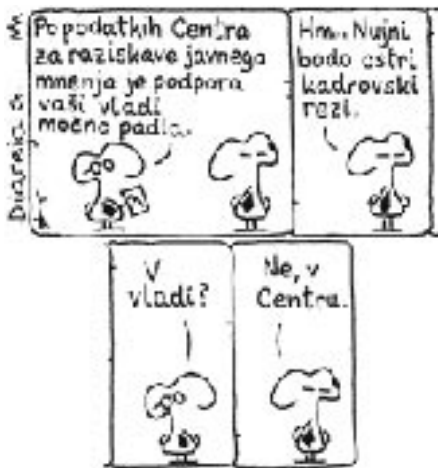
D. M.

NESPREGLEDANO

Čestitke vodstvu Mestne knjižnice na Reki: Mladina napoveduje staro ponudbo

Mestna knjižnica na Reki je decembra lani na police čitalnice na Korzu po dolgih letih znova uvrstila slovenski tednik Mladina. Kaj je botrovalo izbiri vodstva, da se odloči za »nizkonakladno revijo, ki izstopa po svoji nestrpnosti do drugače mislečih« ni znano. Na vprašanje, ali je pričakovati morda tudi dnevnik Delo, pa je zelo uslužna in prijazna knjižničarka Vesna Grce pojasnila, da si ustanova tega zaradi razlogov finančne narave ne more privoščiti. Tisku v slovenščini bo namreč te dni sledila ponudba še v jezikih narodov in narodnosti nekdanje skupne države. Mimogrede, Mladina je po podatkih neodvisne revizije najbolj prodajan politični tednik v Sloveniji.

Na koncu si velja dovoliti še mnenje, da je to tudi odgovor na dopise Sveta slovenske narodne manjšine PGŽ s prošnjo za vrnitev nekdanje tiskovne ponudbe v čitalnice in knjižnice. Ali kaj podobnega lahko pričakujemo tudi za spremljanje programa slovenskega radia in TV, bo pokazal čas.

Diareja je zaščitni znak Mladine

NOVI PRAZNIKI V SLOVENIJI (niso dela prosti dnevi)

- 7. avgust – dan združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom
- 15. september – vrnitev Primorske matični domovini
- 23. november – dan Rudolfa Maistra

Novost na knjižnih policah KPD Bazovica:

Jana Truden – Roman Komac: Pesnice za dobro jutro in pravljice za lahko noč

Prisrčno dvojezično slikanico v slovenščini in hrvaščini nam je podarilo kulturno društvo Istra v Pulju. Zanja se jim tudi ob tej priložnosti zahvaljujemo v imenu vseh staršev in njihovih otrok, ki jo bodo vzeli v roke in jo, kot mi, z veseljem prebrali. Avtorica, po poklicu profesorica, jo je napisala skupaj s sedemletnim sinom Romanom, bralce pa poziva, naj storijo podobno in ustvarjajo skupaj z otrokom. Si-

cer pa je knjiga dobrodošlo branje tudi za vse druge, ki se ukvarjajo z otroki: vzgojitelje, učitelje in seveda same prvošolčke, slednjim kot pomoč pri premagovanju strahu na poti v šolo. Knjigo so članice društva Istra na pobudo predsednika Sveta slovenske narodne manjšine Vinka Kneza podarile številnim vrtcem v Pulju in okolici, mi pa pesmicam »o levu brez družine, očiju, metli, očalih, kamnih, ritki, duhu, pretepu, razvajeni Sneguljčici in prijateljih« želimo srečno pot še v naši županiji.

HVALA, MALČI! S slikanico pa se Jana Truden zahvaljuje Malči Knez, ki je med drugo svetovno vojno s svojim pogumom in neomajno voljo, čeprav je bila tudi sama še otrok, rešila smrti njeno mamo, staro tedaj komaj dve leti.

AKTUALNO

- Vlada Republike Slovenije: Ne za ministra brez listnice, sporočilo za javnost

Vlada je na seji 14. decembra lani podprla pozitivno mnenje, ki ga je o predlogu zakona o odnosih RS o

Slovincih zunaj njenih meja izrazil državni svet. Z njegovim predlogom, da se zaradi učinkovitejše uveljavitve zakona za vodjo urada za Slovence v zamejstvu in po svetu imenuje minister brez listnice, pa se vlada ne strinja.

V skrajšani obliki objavljamo tudi odgovor vlade na poslansko vprašanje Sama Bevka v zvezi s pridobitvijo državljanstva RS:

Vlada je v odgovoru pojasnila, da način pridobitve državljanstva RS na podlagi izredne naturalizacije določa 13. člen zakona o državljanstvu RS, ki med drugim omogoča pridobitev slovenskega državljanstva polnoletni osebi slovenskega rodu, če to koristi državi zaradi znanstvenih, gospodarskih, kulturnih, nacionalnih ali podobnih razlogov. Izredna naturalizacija iz nacionalnih razlogov je mogoča, če je oseba slovenski izseljenec oziroma njegov potomec do tretjega kolena v ravni črti in če izkaže aktivno vez z RS oziroma aktivno delovanje v slovenskih društvih, šolah slovenskega jezika ali slovenskih izseljenskih, zdomskih ali manjšinskih organizacijah. Ob tem se upošteva tudi mnenje diplomatsko-konzularnega predstavništva RS ter morbitna namera o preselitvi v RS. Skladno s 27. členom zakona o državljanstvu RS odloča o pridobitvi državljanstva RS Ministrstvo za notranje zadeve, ki mora v postopku izredne naturalizacije pred odločitvijo pridobiti mnenje pristojnega resornega organa. Za osebe slovenskega rodu mnenje o obsto-

ju nacionalnega interesa daje Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Na podlagi ugotovitve vlade, ki je izključno pristojna za ugotavljanje obstoja katerega od razlogov za izredno naturalizacijo, Ministrstvo za notranje zadeve odloči o strankinem zahtevku. Sporočilo navaja, da je Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu v minulem letu do 18. novembra 2005 obravnaval 1644 vlog za sprejem v slovensko državljanstvo in Ministrstvu za notranje zadeve v tem obdobju posredoval 441 pozitivnih in 1203 negativnih mnenj. (<http://www.uvi.si/slo/seje>)

Komisija Državnega zbora RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu pa bo na 4. redni seji 19. januarja t.l. med drugim obravnavala tudi problematiko pridobivanja slovenskega državljanstva Slovencev v zamejstvu in po svetu in ponovni predlog Komisije za pripravo strategije RS do Slovencev v sosednjih državah.

- Manjšinam na Reki letos več denarja

Sklep mestnih oblasti, da bodo svetom narodnih manjšin na Reki za prihodnje leto poleg že določene vsote v vrednosti 360.000 kn namenile dodatna sredstva za kritje predvsem poštnih, bančnih in telefonskih storitev, posebej pa še za režijske stroške, so v Koordinaciji svetov pozdravili z zadovoljstvom. Kot je poudarila njena predsednica Darinka Janjanin, sklep, ki določa način in merila financiranja in opredeljuje obveznosti lokalne samouprave, končno pomeni tudi določitev do zdaj v marsičem nedorečenega položaja. Ustavni zakon o

pravica narodnih manjšin, sprejet pred tremi leti, namreč ne vsebuje predpisov o njegovem uresničevanju.

M.M.

Planinska skupina Slovenski dom KPD Bazovica – Reka Darko Mohar: Poročilo planinske skupine za leto 2005

Planinska skupina trenutno šteje približno 50 članov. Izletov in drugih dejavnosti se udeležuje od deset do štirideset članov. Sestanki so redni; takrat si tudi pogosto ogledamo fotografije in filme s prejšnjih pohodov. Načrt za leto 2005 smo v celoti uresničili in ga z nekaterimi akcijami celo preseglili. Organizirali smo pet predavanj s planinsko, potopisno in naravoslovno tematiko: gorski reševalec iz Kranjske Gore Klemen Gričar je predstavil Gorsko reševalno službo Slovenije, urednik slovenskega Planinskega vestnika Andrej Stritar predavanje Po slovenskih planinah – zgodba gorskih obsedencev; Dabilor Reš iz Speleološkega združenja Estevela iz Kastva je predaval o zanimivostih kraškega podzemnega sveta v reškem zaledju, Željka Modrić iz reškega Prirodoslovnega muzeja o Trsteniku – zadnjih ostankih visokega barja na Hrvaškem, Darko Mohar pa kar dvakrat o Atenah. Poleg tega smo pripravili tudi dve fotografski razstavi, Moj vzpon na Triglav Dražena Šokčevića in S poti po slovenskih gorah odgovornega urednika Planinskega vestnika Vladimirja Habjana ter dokumentarni pregled ob 110. obletnici Planinskega vestnika. Sodelovali smo na šestih planinskih skupinskih pohodih: pozimi na 30.

vzpon na Snežnik (s PD Duga in v organizaciji PD Snežnik iz Ilirske Bistrice) in Viševico (v organizaciji PD Strilež iz Crikvenice), poleti na 3. izseljenskem pohodu na Triglav (v organizaciji Slovenske izseljenske matice), septembra na pohodu Bazovica 2005 (v organizaciji SPD Sloga iz Bazovice v Italiji), na dnevu istrskih planincev in pohodu na Javornik nad Črnim vrhom pri Idriji (s PD Duga). Sami smo organizirali 13 izletov v Slovenijo, BIH in po Hrvaškem: v okolico Gračišča v Istri, Sis na Cresu, Divisko na Krku, Vremščico, Dolino Kolpe, Ratišovec, obisk pri rojakih v Kaknju in vzpone na Bobovac (štiridnevni izlet), Kamniško sedlo (dvodnevni izlet), Bele stene, Vršič (dvodnevni izlet), Porezen, Snježnik in Gomiolo v Čičariji. Izlet smo odpovedali samo enkrat. Nenačrtovano so se naši člani v imenu društva povzpeli še na Bjelolasico in obiskali Skitačo pri Labinu.

Krona delovanja je bil obisk pri rojakih v Kaknju in Sarajevu. Tam smo zelo uspešno predstavili delo celotnega društva na tamkajšnji televiziji in radiu ter na veleposlaništvu RS v BIH. Upamo, da bomo članom Slovenskega združenja iz Kaknja v letu 2006 uspeli vsaj delno vrniti gostoljubje, s katerim so nas sprejeli.

Planinski vodniki so opravili vodniško pripravništvo, poročilo o tem sledi.

Nismo pozabili tudi na družabno plat: znova smo organizirali pustovanje, ki postaja tradicija, ter planinski ples in piknik ob rojstnem dnevu skupine.

In še: naposled smo navezali dobre stike z rojaki v Italiji, člani SPD Trst iz Trsta, SD Sloga iz Bazovice in ŠZ

SK Devin iz Nabrežine. Zahvaljujoč temu, se bomo srečali na skupni prireditvi prihodnje leto v Ilirski Bistrici. Planinci smo bili tudi pobudniki in soorganizatorji oktobrskega gostovanja naše dramske skupine v Sarajevu. Navzoči smo bili tudi na redni skupščini prijateljskega PD Duga in odpiranju njihove razstave ter Speleogalerije Jamarskega društva Estavela v Kastvu. V Kamniški Bistrici smo se udeležili dneva slovenskih planincev v organizaciji PZS in PD Matica Ljubljana ter v Splitu 2. srečanja vseh slovenskih društev na Hrvaškem. Ogleдали smo si proslavo ob 45. obletnici reške postaje gorske reševalne službe. Za naše člane smo izdali tudi Planinski dnevnik, kupili majice in jim dodali posrečen napis ter se naročili na planinsko literaturo. Redno tudi obiskujemo bolne člane in o svojem delu poročamo v Kažipotu. Posebej nas veseli, da v skupini delujejo mladi člani, in upamo, da bodo nekega dne lahko prevzeli naše delo. Osnovna naloga v prihodnjem letu bo pritegniti še več mladih in upamo, da bomo v 2006 tako uspešni kot letos.

Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH
Savska 41, 10 000 Zagreb

Veleposlanik:

prof. Milan Orožen Adamič

Uradne ure:

ponedeljek - petek od 09.00 do 16.00

Tel.: (01) 63 11 000, (01) 63 11 011,

faks: (01) 61 77 236,

el. pošta: vzg@mzz-dkp.gov.si

Konzularni oddelek: tel.: (01) 63 11 014 ,

faks: (01) 61 21 511

Konzularni dan na Reki:

Slovenski dom KPD Bazovica,

Ul. Podpinjol 43:

previdoma prvo sredo v mesecu, tokrat:

11.01. 2006: 10.00-13.00, 16.00-18.00

**Program letošnjih izletov in drugih dejavnosti planinske skupine.
 Če bo slabo vreme in kakšne posebne okoliščine, bo datum izleta preložen.**

	Datum	Izlet ali druga dejavnost	Opomba
JANUAR	8. 01.	Istra: Pazin-Grdoselo-Zelengrad	avtobus
	22. 01.	Zimski pohod na Viševico	PD Strilež in PD Duga, avtobus
FEBRUAR	12. 02.	Rab: okolica Loparja, Kamenjak	avtobus
MAREC	8. 03.	Pustovanje in ples v maskah, pustni torek	
	12. 03.	Zimski pohod na Snežnik	PD Duga, avtobus
	26. 03.	Krk: Stara Baška-Bracol-Baška	avtobus
APRIL	9. 04.	Čaven	lasten prevoz ali avtobus
	23. 04.	Ilirska Bistrica: srečanje s SPD Trst, SD Sloga iz Bazovice in PD Snežnik	lasten prevoz ali avtobus
MAJ	7. 05.	Kolovratske stene	avtobus
	28. 05.	Obisk članov društva iz Kaknja, BIH	
JUNIJ	10. 06.	Mala Paklenica	avtobus, 2 dni
JULIJ	1. 07.	Smerkovec ali Lipanca nad Pokljuko	2 dni
	16. 07.	Krvavec – Kalški greben	avtobus
AVGUST	24. 08.	Igman – Bjelašnica	avtobus, 4 dni
SEPTEMBER	10. 09.	Pohod – Bazovica v Italiji	avtobus
	17. 09.	Velebit – Mali Rajinac	lasten prevoz
OKTOBER	8. 10.	Blegoš	avtobus
NOVEMBER	12. 11.	Hahličí, vzhodni greben	lasten prevoz
	17. 11.	Planinski ples	
DECEMBER	3. 12.	Čičarija – Veli Planik	lasten prevoz
	17. 12.	Javornik pri Idriji	avtobus
	31. 12.	Silvestrovanje	